

Liikkumisohjelman toimenpiteiden toteuma 2023

Elinvoimalautakunta 01.11.2022 § 83

Liikkumattomuus on 2020-luvun keskeinen terveyshaitta, johon liikuntapalvelut ei yksistään pysty vastaamaan. Tämän hetken tärkein liikuntapoliittinen tavoite Suomessa on kansalaisten fyysisen aktiivisuuden merkittävä lisääminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä siten, että väestö harrastaa mahdollisimman laajasti liikuntaa terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävässä määrin. Suomalaisen liikunnan keskeiseksi meneillään oleviksi kehityslinjoiksi on määritelty se, että merkittävä osa liikkumisesta toteutuu omatoimisesti ja erityisesti aikuisten ja ikääntyneen väestön osalta valtaosa liikunnasta toteutuu muutoin kuin organisoituneena toimintana. Matalan kynnyksen liikuntatoimintojen organisoinnin merkitys on kasvamassa.

Vihdin kuntastrategiassa korostetaan vihtiläisten hyvinvoinnin edistämistä. Vihdin luvataan olevan aktiivisen ihmisen koti, missä on tarjolla modernit liikuntapaikat ja liikkuminen lähiluonnossa on mahdollista. Vihtiläisiä kannustetaan aktiiviseen elämäntapaan sekä terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Kunnan vahvojen, strategian mukaisten peruspalveluiden ja hyvinvoivan yhteisön kulmakivenä on osaava, hyvinvoiva ja arvostettu henkilöstö, joka tuntee työnsä merkityksellisyyden kuntalaisille. Tulevalla strategiakaudella kehitetään julkisia liikenneyhteyksiä, tuetaan ilmastoystävällistä liikkumista ja parannetaan kunnan kevyen liikenteen verkostoa.

Fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi tarvitaan koko elämäntapaan selkeä ja tavoitteellinen ohjelma, joka ylittää perinteiset hallinto-, organisaatio- ja ammattirajat. Erityisen tärkeää on ottaa huomioon arkiliikkumisen ulottuvuus kaikessa toiminnassa. Vihdissä käynnistyy poikkihallinnollinen liikkumisohjelma tukemaan fyysisen aktiivisuuden edistämistä, ohjelma liitteenä.

Ohjelman valmistelu

Liikkumisohjelman valmistelu- ja vetovastuu on ollut liikuntapalveluilla. Valmistelua on johtanut liikuntapäällikkö yhteistyössä kunnan johtoryhmän nimeämän poikkihallinnollisen työryhmän kanssa. Liikuntapalvelut on vastannut liikkumisohjelman taustatiedoista sekä työn koordinoinnista, työryhmä on puolestaan tuottanut ohjelman tärkeimmän ja vaikuttavimman osuuden toimenpideohjelman. Erilaisia toimenpiteitä on kirjattu yhteensä 48 kpl.

Liikkumisohjelman tavoitteet

Liikkumisohjelman tavoitteena on lisätä kaikenikäisten kuntalaisten arki- ja hyötyliikkumista. Ohjelmaan kirjatuin toimenpitein edistetään kuntalaisten liikunnallista aktiivisuutta ja terveyttä sekä tuetaan sisäistä poikkihallinnallista yhteistyötä kunnan strategian mukaisesti.

Liikkumisohjelma laajentaa perinteistä liikkumisen näkökulmaa arkiliikunnalla, paikallaanolon vähentämisellä sekä matalan kynnyksen liikkumisolosuhteiden luomisella. Perustana on käsitys siitä, että liikkuminen ei ole vain tietoista liikunnan harrastamista, vaan sen ohella kaikkea arjen liikkumista kotitöistä työmatkoihin ja lähipoluilla ulkoiluun. On keskeistä ymmärtää, että kysymyksessä ei ole liikuntapaikkarakentamisen ohjelma eikä ohjelman keskiössä ole liikunnan tai urheilun harrastamisen lisääminen. Tavoitteena on vaikuttaa ihmisten asenteisiin, madaltaa liikkeelle lähtemisen kynnyksiä ja lisätä liikkumisen iloa. Päämääränä on, että liikkuminen Vihdissä on helppo arjen valinta.

Ohjelman seuranta

Liikkumisohjelman toimenpiteet on aikataulutettu ja toimenpiteille on asetettu mittarit. Toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan elinvoimalautakunnalle vuosittain kuluvan vuoden loppuun mennessä. Toimenpideluetteloa voidaan tarkentaa seurantajakson 2022-2025 aikana mikäli tarve niin vaatii.

Valmistelija Sari Sarpaneva etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p.050 592 0415

Esittelijä Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

Ehdotus Elinvoimalautakunta päättää

1. merkitä tiedoksi esitellyn liikkumisohjelman 2022-2025 luonnoksen, ja
2. pyytää lausunnot liikkumisohjelman 2022-2025 luonnoksesta sivistys-, hyvinvointi- sekä ympäristölautakunnilta, vanhus- ja vammaisneuvostolta, nuorisovaltuustolta sekä kunnassa toimivilta ammattijärjestöiltä: Juko, JHL, Jyty, Tehy ja Super. Lausunnot pyydetään toimittamaan 31.12.2022 mennessä.

Päätös Elinvoimalautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Elinvoimalautakunta 07.02.2023 § 21

Elinvoimalautakunta on pyytänyt lausunnot liikkumisohjelman 2022-2025 luonnoksesta sivistys-, hyvinvointi- sekä ympäristölautakunnilta, vanhus- ja vammaisneuvostolta, nuorisovaltuustolta sekä kunnassa toimivilta ammattijärjestöiltä: Juko, JHL, Jyty, Tehy ja Super 31.12.2022 mennessä. Määräaikaan mennessä lausunnot toimittavat sivistys-, hyvinvointi- sekä ympäristölautakunnat, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä ammattijärjestö Jyty.

Tiivistelmä lausunnoista

Sivistyslautakunta kiittää osallistujia kattavan suunnitelman laatimisesta ja pitää liikkumisen lisäämistä kaikissa ikäluokissa tärkeänä. Liikkumiseen tottuminen ja oppiminen jo varhaiskasvatuksesta alkaen on erittäin kannustettava asia. Liikkuminen on vaikutuksiltaan sekä hyvinvointi- että kustannuskysymys, kuten suunnitelmassa tuodaan esille.

Koska osassa toimenpiteitä tavoiteaikataulu on vasta vuosilla 2026 – 2027, lautakunta kannustaa suunnittelijoita näiden osalta pohtimaan voitaisiinko toimenpiteelle asettaa jonkinlaisia välitavoitteita.

Lisäresurssia vaativissa toimenpiteissä, kuten oppituntien 2 minuutin liikuntatauko lautakunta kannustaa suunnittelijoita pohtimaan voitaisiinko osa toteuttaa jossain muodossa ilman lisäresursseja. Vastaavasti lisäresurssia vaativissa toimenpiteissä on tarpeen arvioida suunnitelmassa tarvittavan resurssin suuruusluokka, jotta toimenpiteiden toteuttavuutta voidaan arvioida.

Hyvinvointilautakunta pitää liikkumisohjelman poikkihallinnollisesti valmisteltua luonnosta selkeänä, hyvin valmisteltuna ja taustoitettuna sekä varsin kattavana. Luonnoksen toimenpidelistaus on laadukas ja suuntautuu merkityksellisiin asioihin vuosien 2022 – 2025 aikana. Hyvinvointilautakunta näkee kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisen liikkumismahdollisuuksia ja arkiliikuntaa lisäämällä erityisen tärkeänä ja hyvänä menettelytapana. Erityisen hyvänä lautakunta pitää mm. liikkumisohjelman kytkeytymistä arkeen sekä nuorten huomioimista. Hyvinvointilautakunta jäi kaipaamaan enemmän konkreettisia toimenpiteitä erityisesti ikäihmisten liikkumisen lisäämiseksi.

Ympäristölautakunta pitää liikkumisohjelman valmistelua poikkihallinnollisesti oikeana työskentelytapana, ja laadittua luonnosta perusteellisena ja hyvin taustoitettuna. Esitetty toimenpidelistaus kohdentuu oikeisiin asioihin kaudella 2022-2025. Ympäristölautakunta näkee hyvänä, että ilmastonmuutos on nostettu yhdeksi keskeisistä ohjelmatyössä huomioitavista megatrendeistä, ja että toimenpidelistauksessa on useita toimenpiteitä, jotka vaikuttavat myös ilmastonmuutosta hillitsevästi. Erityisesti kestävien liikkumismuotojen edistäminen vaikuttaa myönteisesti kuntalaisten arkiaktiivisuuteen, ja samalla edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä.

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että kiinnitettäisiin huomiota myös erityisryhmien näkökulmaan. Vammaisten liikkumista edistävät toimenpiteet auttavat myös muita ryhmiä ja lisäävät saavutettavuutta ja esteettömyyttä. Kaikkien ryhmien pitää pystyä osallistumaan suunnitelman sisältävään toimintaan

Koulujen välituntiliikunnan toimenpiteissä halutaan, että huomioidaan kaikenlaisten lasten mahdollisuus osallistua toimintaan

Vammaisneuvosto pitää liikkumisohjelmaa kokonaisuutena hyvänä. Lisäksi hyvänä pidetään sitä, että toimenpiteille on asetettu aikataulut ja seurantaa varten mittarit.

Nuorisovaltuusto pitää liikkumisen lisäämistä tärkeänä, ja liikkumisen tukeminen on tärkeä osa nuorten hyvinvoinnin tukemista.

Nuorisovaltuusto katsoo, että liikkumisen vähentyminen nuorena voi johtua esimerkiksi koulutyön rasittavuudesta: energian kuluessa kouluun vapaa-ajan käyttää mieluummin lepäämiseen. Siksi on tärkeää miettiä, kuinka nuorten arjesta saisi aktiivisempaa, mutta samalla on tärkeää huomioida myös muut nuorten hyvinvointiin vaikuttavat tekijät, kuten edellä mainittu koulu. Koululiikunta on nuorille tärkeä osa heidän liikkumistaan ja merkittävä tekijä liikkuvan elämäntavan tukemisessa, mutta monille nuorille koululiikunta voi tuntua myös epämiellyttävältä, koska sen sisältöön ei pysty juurikaan itse vaikuttamaan. Koululiikunnan kehittämismahdollisuuksia olisi siis hyvä pohtia yhdessä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa.

Jyty Vihti ry toteaa lausunnossaan sen, että kuntalaisten hyvinvointi jää kunnan vastuulle sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyessä hyvinvointialueen hyvinvointialueen hoidettavaksi. Liikkumisohjelma on monipuolinen ja ennaltaehkäisevä sekä vastaa vihtiläisten tarpeisiin.

Yhteenveto konkreettisista muutostoiveista liikkumisohjelmaan

- Tavoiteaikataulua tulee tarkastella ja asettaa toimenpiteille välitavoitteita mikäli mahdollista
- Kouluille sijoittuvissa toimenpiteissä pyydetään pohtimaan lisäresurssin todellista tarvetta ja arvioimaan resurssin suuruusluokkaa
- Ikäihmisille tulisi olla lisää konkreettisia toimenpiteitä
- Erytisryhmien näkökulman huomioiminen
- Koululiikunnan kehittämismahdollisuuksien pohtiminen yhteistyössä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa

Muutostoiveiden käsittely

Muutostoiveet on esitetty pyyntöinä harkita mahdollisuutta muutoksiin ja tästä syystä Liikuntapalvelut ei esitä välittömiä muutoksia liikkumisohjelmaan. Liikuntapalvelut tulee käymään keskusteluja muutostoiveista ja niiden toteuttamismahdollisuuksista liikkumisohjelman työryhmän jäsenten sekä asianomistaja -tahojen kanssa.

Valmistelija Sari Sarpaneva etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p.050 592 0415

Esittelijä Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

Ehdotus Elinvoimalautakunta päättää

- 1) hyväksyä liikkumisohjelman liitteen omalta osaltaan ja

- 2) esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle liikkumishjelman hyväksymistä.

Päätös Elinvoimalautakunta päätti

- 1) hyväksyä liikkumishjelman liitteen omalta osaltaan ja
- 2) esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle liikkumishjelman hyväksymistä.

Tiedoksi

Kunnanhallitus 13.02.2023 § 25

Valmistelija Sari Sarpaneva etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 592 0415

Esittelijä Kunnanjohtaja Erkki Eerola

Ehdotus Kunnanhallitus hyväksyy liikkumishjelman osaltaan ja esittää sitä edelleen kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi

Käsittely Tämä asiakohta käsiteltiin asiakohdan 23 jälkeen.

Liikuntapäällikkö Sari Sarpaneva oli paikalla kokouksessa esittelemässä asiaa.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi kunnanhallitus päätti tehdä teknisluonteisen korjauksen liikkumishjelman sivulle 13.

Tiedoksi

Kunnanvaltuusto 27.03.2023 § 10

Ehdotus Kunnanvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan liikkumishjelman.

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi liitteenä olevan liikkumishjelman.

Tiedoksi

Elinvoimalautakunta 09.01.2024 § 8
388/00.04.00/2022

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt koko kuntaa koskevan liikkumisohjelman keväällä 2023. Ohjelman seurannasta on sovittu seuraavaa: Liikkumisohjelman toimenpiteet on aikataulutettu ja toimenpiteille on asetettu mittarit. Toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan elinvoimalautakunnalle vuosittain kuluvaan vuoden loppuun mennessä. Toimenpideluetteloa voidaan tarkentaa seurantajakson 2022-2025 aikana mikäli tarve niin vaatii.

Toimenpiteet on aikataulutettu vuosille 2022-2025; vuodelle 2023 aikataulutetuista toimenpiteistä on toteutumatta vain kaksi (uuden kuntalaisen kirje sekä käyttäjämäärälaskuri portaille). Vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet toteutuvat täten lähes 100 prosenttisesti. Toimenpideohjelmassa on koko ajanjaksolle suunniteltu yhteensä 56 toimenpidettä, joista toteutuu osittain tai täysin 35 kpl, ohjelmasta on siten käynnissä 62,5% koko kaudelle suunnitelluista toimenpiteistä. Koko ohjelman toimenpiteiden seuranta liitteenä.

Valmistelija	Sari Sarpaneva etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050-592 0415
Esittelijä	Elinvoimajohtaja Petra Ståhl
Ehdotus	Elinvoimalautakunta päättää merkitä tiedoksi liikkumisohjelmasta annetun tilannekatsauksen.
Päätös	Lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.
Tiedoksi	